

(93TAGL

Л. Ким фотоси

СССР Олий судининг пленуми СССР Олий суди тўғрисидаги Қонуннинг 22-моддасига асосланиб қарор қилади:

Баш пророкдорнинг ёттибери тегишли чораларни қилиш учун Хитт ва бошқалар ишнинг тергов қилиш ва суд мажлисида қилиб чиқиш чоғида йўл қўйилган социалистик қонунчилигини бузиш фактларига қаратилсин.

Судьяларни мустақиллиги ва фақат қонунга бўй-суйиш принципларида тарбияланиши ахиллани юза-сидан зарур чоралар қилиш учун маъмур қарорнинг нухсаси СССР юстиция министрлига юб-

(Давомий. Боши биринчи бетда).

Уш а йилларда округимиз жангчилари ва-
тининг жанубий-шарқий чегаралари хавф-
сизлигини таъминлаш борасидаги гоят
масъулиятли вазифалардан бирини бажар-
дилар. Қўшилмалар ва қисмлар Закавказье
ҳарбий округининг жангчилари билан бир-
галликда гитлерчилар қўмондонлигининг
Эронин Совет Иттифоқи жанубдан ҳужум
қилиш майдонига айлантириш йўлидаги ури-
нишларини барбод этдилар.

Шу билан бирга округда кадрлар қўшил-
малари ва қисмларини тайёрлаш ҳамда
фронтига жўнатиш, янги дивизиялар, полк-
лар ва батальонларни тузиш, уруш учун
Ўрта Осиё республикалари ва Қозғоғистон-
нинг одам ҳамда моддий ресурсларини са-
фарбар этишга оид кўп томонлама ишлар
ажо олдириб юборилди. Маҳаллий партия
комитетлари, совет органлари ва жамоат
ташкилотлари қўмондонликка ва ҳарбий
кенташга катта ёрдам бердилар.

Бутун мамлакатта машҳур 8-гвардиячи
панфиловчилар дивизияси дастлабки таш-
кил этилган дивизиялардан бири эди. 83-
кавалериячилар дивизияси ҳам биринчилар-
дан бўлиб ташкил этилган. Кейинчалик
Ватан тошириқларини намунали бажар-
ганлиги, жангчиларнинг мардлиги ва ҳа-
рамонлиги учун дивизияга гвардиячи ун-
вони берилган эди. 1944 йилнинг февра-
лида унга Ровно фахрий номи берилган.
Совет давлати Венгрия ва Чехословакия-
нинг шаҳар ва қишлоқларини озод қилиш-
даги жанговар хизматлари учун дивизияни
Қизил Байроқ ва II даражали Суворов ор-
денлари билан мукофотлади.

Асосан Ўзбекистондан қақирилган жанг-
чилардан тузилган 69-ўқчи дивизия жанго-
вар шонли йўлни босиб ўтди. Жангчилар
қақирилган Смоленск деярлида ва Белоруссия-
да мардонвор жанг қилдилар. Польшани
озод этиб, Волгит деңизи соҳилларида
фашистларни тор-мор келтирдилар. Мақ-
сурий дивизия жангчиларини 52 киши Совет
Иттифоқи Қаҳрамони деган юксак унвонга
этарбод бўлди.

Уруш йилларида округда жами 40 дан
ортиқ дивизия, 20 та бригада, юзлаб бў-
линалар тузилди, ўқитилди ва фронтига
жўнатилади. Улар барча энг муҳим жанго-
вар операцияларда қатнашиб, ўз байроқ-
ларини сўмас шон-шухратга бурқидилар.
12 та қўшилма ва қўсмага гвардиячи ун-
вони берилди, қирқдан ортиқ бирлашма ва
қисм жанговар операциялар билан мукофотлан-
ди ва ўзлари озод қилган шаҳарларнинг
фахрий номини олишга сазовор бўлди.

Округда Улуғ Ватан уруши даврида офи-
цер кадрларни фронтига тайёрлаш соҳасида
қизилни иш олиб борилди. Ўн мингга ю-
қари, сийёс ҳодимлар ва инженер-
техник муҳассислар ҳарбий академиялар

ва билим юртларида ўқидилар. Тошкентда-
ги В. И. Ленин номи Қизил Байроқ орден-
ли пиллардан билим юрти 1943 йилда Қи-
зил Юлдуз ордени билан, Харьковдаги би-
ринчи танк билим юрти эса — ҳозирги
П. С. Рибалко номи Тошкент олий техни-
ка командирлар билим юрти Ленин орде-
ни билан мукофотланди.

Улуғ Ватан уруши ватан манфаатла-
ри йўлидаги жасорат — қайси миллат-
га мансублигидан қатъи назар барча со-
вет кишиларининг ахлоқ нормаси эканлиги-
ни тасдиқлади. Туркман халқининг шонли
ўғлини, туркистонлик жангчи, кичик сер-
жант Курбон Дурди шиддатли мудофаа
жангларида кўрсатган мардлиги ва қаҳра-

йилигини нишонлаётган ғалабамиз импе-
риалистик реакцияга даҳшатли оғоҳлати-
риш, ўтган уруш сабоқларини қайта кўриб
чиқишга уринаётган кишиларга жиддий са-
боқ бўлди.

Буржуа тарихчилари ва публицистлари
бутун урушдан кейинги давр мобайнида фа-
шистлар Германиясини тор-мор этишда ва
халқларини нацистлар зулмидан озод қилиш-
да Совет Иттифоқининг ролини пасайтириш
га уриниб келдилар. Бироқ, айни Совет
халқи ва унинг армияси душман қўшинла-
ри ҳужумига ва шу билан бирга «фашизм
вабоси» тарқалишига чек қўйди. Совет Ар-
миясини Вермахтдан стратегик ташаббусни

ичига олади. Совет қўшинлари Афғонистон-
дан олиб чиқиб кетилгани, Совет Қуро-
ли Кучларини кент қўлларда қисқартириш
тўғрисида, ҳарбий бюджетни камайтириш
ҳақида М. С. Горбачев БМТда эълон қил-
ган қарор ана шу ташаббуслар орасида ало-
ҳида ўринни эгаллайди. Мана шу барча
тадбирлар жаҳонда қўллаб-қувватлаб кутиб
олинди.

Аммо ана шу тадбирлар муносабати бил-
ан ҳозирги вақтда Совет Армиясини зимма-
сита бўлиб қисқартириш мамлакат мудо-
фаа қўбиятининг даражасига, қўшинла-
рининг жанговар шайлигига ҳеч бир таъсир
ўтказмаслиги учун халқ ва партия олдида
жуда катта масъулият юкланади.

Бугунги кунда Қизил Байроқ орденли
Туркистон ҳарбий округи командир-сий
кадрлари, Қуроли Кучлар бутун шахсий
состави, қўшинларининг диққат-эътибори
ана шунга қаратилган. Туркистончи жанг-
чиларнинг ҳозирги алоҳиди фронт қатъи-
ларининг жанговар аъналарини муносиб
давом эттирмоқда ва кўпайтирмоқда. Ота-
ларимизнинг бой тажрибасидан ҳозирги
вақтда уларнинг фарзандлари ва набралари
кент фойдаланмоқдалар. Бунда энг ав-
вало коммунизм идеаллари, Ватанга эк-
сиз садоқат, қаҳрамонлик, жасорат, метин-
дек мустақам ҳарбий қарошлик уларга
хос хусусиятлардир. Уларнинг кундалик
жанговар ишлари бундан далолат беради.
Уларнинг кўпчилиги Афғонистондаги жанг-
ларнинг шарафсиз мактабидан ўтди, улар-
нинг жағовар жасоратлари давлатнинг юк-
сак мукофотлари билан тақдирланди.

Ўрта Осиё республикалари меҳнаткаш-
лари билан бўлимас дўстлик — округ жанг-
чиларининг энг яхши аъналаридан бири-
ди. Туркистонда Совет ҳокимиятини ўрна-
тиш учун олиб борилган жанглар олови-
да юзага келган, Улуғ Ватан уруши жанг-
ларида бирликлда тўқилган қон билан му-
стақамланган округ жангчиларининг Ўзе-
кистон ва Туркистон меҳнаткашлари бил-
ан дўстлиги ўсиб ва мустақамлашиб бор-
моқда.

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий
округининг шахсий состави умумхалқ бай-
рами — Ғалаба кунини бу йил жанговар ва
сий тайёргарликда, жанговар тайёргар-
лики янада ошириш, қурол ва ҳарбий тех-
никани аҳоли даражада билиш, авайлаб сақ-
лаш ва ундан фойдаланиш, интизом ва
ушқорлиқни мустақамлаш учун олиб
қилиётган социалистик мусобақаларда инти-
ютлар билан кутиб олмақда.

Шубҳа йўқи, туркистончи-жангчилар
совет халқининг тинч бунёдкорлик меҳнати
ва мамлакатимиз жанубий чегараларининг
хавфсизлиги мустақам ҳимоя қилиниши
ни таъминлаш юзасидан уларнинг кон-
ституцияда белгиланган бурчларини бажар-
ишга бутун кучларини сарфлайдилар.

ҚУРОЛДОШЛАР

УЧРАШГАНДА

Набиқон Қоробоев Задарё
районидagi катта ҳўкиликлар-
дан бири — «Наманган» со-
хозига биринчи йиллардан
бўён раҳбарлик қилиб кел-
моқда.

У Улуғ Ватан уруши йил-
ларида тўрақўриқли Абдул-
лақон Қоробоев ва Маммажон
Ахмедовлар билан бир
сўдада туриб жанг қилган.
Улар ўртасидаги дўстлик ўша
сўроқли йилларда бошланган
эди. Қуролдош дўстлар шу
туфайли тез-тез учрашиб ту-
ришадди. Мана, Ғалаба байра-
ми арасидаги қадрдонлар бир-
бирларини эйбат қилишадди.
Абдуллақон ва Маммажон
оталар Набиқон ака ҳўзу-
рига келишди. Бир пилла
чой ўстида ўтган воқеаларини
хотирлаб, яна бир бор қизгин
сўхбат қуришди.

Сўрагди: Н. Қоробоев
[ўнган биринчи] ўз қуро-
лдош дўстлар билан.
Т. Ҳамроқулов фотоси.

ҲАММАМИЗНИНГ МУШТАРАК ЗАҒАРИМИЗ

монлиги учун ана шу муқофотга сазовор
бўлган дастлабки Совет Иттифоқи Қаҳра-
монларидан биридир. Туркистончи ўн
бир қаҳрамон Сталинград деворлари ёнида
ўзларининг ўлмас жасоратларини кўрсат-
дилар. Номсиз тепаликни ҳимоя қилган ўз-
бек, қозоқ ва татарлардан иборат тўғиз
киши сўнгги дамбага ўз ҳарбий бурчини
адо этди. Ортдошларимизнинг қони тўқил-
ган ана шу баландлик «Шарқнинг ўн бир
қаҳрамони тепалиги» деб аталадиган бўл-
ди.

Гвардиячи танк взводининг командирини
лейтенант Вальдемар Шаладин Курск осто-
наларидаги шиддатли жангларда алоҳида
ўрнат қўрсатди. У ўз ҳаётини қурбон қи-
либ душман йўлини тўсди. У Тошкент
танкчилар билим юрти рўйхатига абадий
ёзиб қўйилган Бундаги мисолларни қўллаб
келтириш мумкин, туркистончи жангчилар-
дан жами саккиз юздан ортиқ киши Совет
Иттифоқи Қаҳрамони юксак унвонига сазо-
вор бўлган.

Социализм бардош берибгина ва шунча-
ки ғалаба қозонибгина қолмай, балки
Улуғ Ватан урушидаги ғалаба В. И. Ле-
ниннинг Советлар республикаси душман
кучларининг барча ҳўкумларига бардош
берди ҳамда «халқлар социализмининг
мангали сифатида ва барча меҳнаткашлар
оммаси кўз ўнгига намуна тариқасида
мустақам тура олади», деган баёратини
яққол тасдиқлади. Айни пайтда биз 44

ўз қўлига олиб, урушда туб бурилишга
эришди.

Социализм, совет турмуш тарзининг та-
биати, Улуғ Ватан урушининг умумхалқ ха-
рактерда эканлиги ғалабамизга замин тай-
ёрлади. Ғалаба марксизм-ленинизм идеоло-
гияси қудратли ҳаётини тўла-ўқис
тасдиқлаб, совет ҳарбий фани ва ҳарбий
санъатининг устунилигини, стратегия раҳ-
бариятининг юксак даражасини ва ҳарбий
кадрларимизнинг жанговар маҳоратини
кўрсатди.

Урушдан кейинги йилларда социализм
ватанимиз муттасил тараққиётга эришиб
келди. Совет кишилари қўлдан-қўл қийн-
чиликлар ва нохуш тенденцияларга қара-
май, Коммунистик партия раҳбарлигида ўз
мамлакатини деярли қайта қурдилар, эко-
номикада, социал соҳада фан ва маданият
ни ривожлантиришда катта-катта муваффа-
қиятларга эришдилар. Ҳозир бутун мамла-
катда аж олдирилган қайта қуриш турму-
шмизининг гоят турли соҳаларини ривож-
лантиришда, жумладан ҳарбий соҳада туб
бурилиш қилиш имконини беради.

Мамлакатимиз ташқи сийбат соҳасида
тинчлигини қаттиқ турб ҳимоя қилиш ва
мустақамлаш, агрессия ва милитаризм кў-
чларини ялловлаш учун имкони бўлган бар-
ча ишларни қилмоқда. СССРнинг қўлдан-
қўл тинчликсеварлик ташаббуслари яхши
маълум бўлиб, бу ташаббуслар ҳарбий-сий
тусдаги кент тадбирлар комплексини ўз

• Хотира

Э Ў З О З

Наманган районидagi Ки-
чик қурамалик Нуриддин
Тошматов ҳам барча тенг-
қурлари қатори мактабда ях-
ши боқоларга ўқиган, жамо-
ат ишларида фаоллик кўр-
сатган эди. У ҳарбий хизмат-
га қақирилгач, Афғонистон-
да совет қўшинларининг чек-
ланган қисмида хизмат қи-
лишга тўғри келди. Нурид-
дин командирларининг тош-
шириқларини аъло бажариб,
сийёс ва жанговар тайёр-
гарликда қуролдошларига ўр-
нат қўрсатди.

Душманлар билан бўлган
тенгсиз олишувда қаҳрамон-
ларча ҳалок бўлди.

Яқинда 21-ўрта мактаб-
да интернационалчи-жангчи
хотирасига бағийланган йи-
ғилиш бўлиб ўтди. Иккилаш-
та унинг қариндош-уруғлари,
сифдошлари тўғиланишди.
Сўзга чиққанлар Нуриддин-
нинг аjoyиб фаизиятлари,
жангда кўрсатган матонати
тўғрисида фахрлиаб гапир-
дилар.

Шу кун бу ерда интерна-
ционалчи-жангчи Н. Тошма-
тов хотирасини абадийлашти-
риш мақсидига ёдгорлик лав-
ҳаси ўрнатилди. Йиғилган-
лар ёдгорлик пойнта гуллар
қўйишди.

Т. МАМАЖОНОВ.

Ўзбекистон агросаноат
комплексига қийин вазият юз
берди. Тўсатдан тушган со-
вуқ натижасида қўшлаб гўза
ниҳоллари ва бошқа қишлоқ
ҳўжалик экинлари зарар кўр-
ди. Шу муносабат билан биз
чигитни қайта экиш ва ни-
ҳолларга ишлов беришда ўз
маслаҳатларимизни беришни
лозим топдик.

Авалламбор қайта чигит
экишни тезроқ якувлаш ке-
рак. Қаердаки имконият бўл-
са, гўзанинг тезлишар на-
ларини экиш мумкин. Ма-
сални, С-4727, Унч-2, Тош-
кент-6, АН-Бобуш-2 шулар
жумласидандир. Агар бундай
кўрсаткич бўлмаса, саноат та-
лабига мос барча районлаш-
ган навлардан фойдаланиш
мумкин. Энг муҳими, чигит-
ни ўз вақтида тез ва соз ун-
дириб олишдир. Уруғлик 5-6
сантиметр чуқурликка жой-
лаштириш шарт. Чунки чигит-
нинг яхши ривожланиши
учун етарли намлик бўлиши
керак.

Маълумки, чигитнинг қўп-
гина навлари айна кунларда
етимлашади. Шунинг учун
уни аниқ уялиб экиш тавсия
этилди. Бу уруғлигини те-
жадда катта аҳамиятга эга.
Чигит экиётганда ерларга
аввалдан минерал ўғитлар
аралашмасини солиш тавсия
этилди. Чигит қайта экил-
маётган майдонларда орга-
ник ва минерал ўғитлар аралаш-
масини далаларга солиш,
қаторлар орасига ишлов бе-
риш лозим. Бу билан ту-
порнинг унмудорлиги ошади,
етарли даражада иссиқлик
яратилади. Гўза илдинини
яхши ривожланиши учун ту-
порда кислород миқдори қў-
лади.

Чигитнинг кекишиб экили-
ш туфайли қўчаларни яна-
ва қилишни кекиштирмаслик
керак. Бу экиннинг илди-
сига салбий таъсир

кўрсатмайди. Қўчалар тў-
дига унб қиймаган май-
донлар бўлса, хато жой-
ларга туқисланганлигдан
натижасида уруғлар экиш ке-
рак. Ҳар бир соат, ҳар бир
кун ғанимат. Бўлажак мўл
қўшқилин таъминлашда ҳал
қилувчи кунлар давом эти-
пти. Шунинг учун ҳам бу йил

тосинтез жараёни тезлаша-
ди, вегетатив ва генератив
органлар ҳамда ҳосил туғун-
чалари шунчалик тез ривож-
ланади. Шу муносабат билан
аввалламбор пахта май-
донларида тегишли иссиқлик
муҳитини яратишга ҳамда ил-
ди системасини ривожлан-
тириш учун тупорқни яхши-

налдаларга чидамли бўлса,
ундан мўл ҳосил олиш имко-
ниятлари кенгидир. Ўсимлик-
ларнинг биологик хусусиятлари
ҳосил тўплашда ута муҳим
аҳамиятга эга. Лекин у етар-
ли агротехник шароитлар
яратилгандагина намоев бў-
лади. Агар гўза ўзининг ге-
нетик табиатига кўра ико-

ун зарурат туғилганда бир
неча бор такорлаш талаб
этилади.
Қаторлар орасига сифат-
ли ишлов бериш тупорққа
етарли иссиқлик ва кисло-
лдор кириб келишини таъ-
минлайди. Буларнинг ҳам-
маси ўсимлик илди систе-
маси ривожига, айниқса май-

ли ўғит солинса, пахтадан
юқори ва сифатли ҳосил
олиш мумкин. Албатта, ер-
ларга ўғит солаётганда агро-
техник лабораторияларнинг
текширув натижаларига асо-
сланиб шарт. Тупорққа фос-
фор ва калийли ўғитлар со-
лаётганда ерда уларнинг
миқдори қанчаллигига алоҳи-

ради, Шона, гўл, қўсқалар-
нинг тушиб кетишига, нати-
жада ҳосилдорлигининг кама-
йиши ва махсулот сифати-
га, пахта сифатининг паса-
йишига сабаб бўлади.

Тупроқда нам миқдори-
нинг камайиб кетиши ҳам
одатда ўсимликнинг ўсишдан
ишлов бериш зарур. Шунинг
алоҳида татқиқлаб ўтиш ке-
ракки, қаторлар орасига иш-
лов беришда сустнашлик қи-
лиш ҳосилдорлигининг паса-
йишига олиб келади. Аммо
бу ишда шовқалоқлик ҳам
ярамайди. Бу тупорқ струк-
турасининг бузилишига, ил-
ди системасининг зарарла-
нишига сабаб бўлади.

Қатор оралиғига ишлов бе-
риш, бегона ўтларга қарши
бирйўла кураш демакдир.
Одатда бегона ўтлар жуда
кўп миқдорда сузга ва сув-
ни ўзлаштириб олади, гўзани
нисбатан тезроқ ўсиб, экин-
ни қисиб қўлади. Оқибатда
ниҳолларнинг сифрлашуви
юзага келади ва ҳосилдор-
лик пасади. Бегона ўтлар

турли касалликлар ва қиш-
лоқ ҳўжалик зараркундалари-
ларини кўпайтириб.
Ҳосил тақдирини экинларни
касалликлар ва қишлоқ ҳў-
жалик зараркундаларидан
асрашга ҳам боғлиқ. Зарар-
кундаларнинг кўпайлиши
ва тарқалишига асло йўл қў-
йиб бўлмайди. Айниқса, ҳо-
силни қишлоқ ҳўжалик за-
раркундаларидан асровчи
биологик усулларида эътибор-
ни кучайтириш зарур.

Барча агротехник тадбир-
лар шунга йўналтирилиши
керакки, токи сентябрь ойи-
нинг ўрталаригача далалар-
ни машина теримига мослаб,
шу ойнинг иккинчи ярмида
биринчи машина теримини
бошлайлик. Теримни октябр-
нинг дастлабки ўн кунлиги-
да якувлаб, октябрь — ноя-
брь ойларида ерларга ўғит-
лар солиб, сифатли шудгор-
лаб, келгуси йил ҳосилга
ҳам пухта замин яратайлик.
Шу даврда қўп йиллик бего-
на ўтларни таг-томлари билан
Йўқотиб, майдонларда нап,
тал ва жорий текислаш иш-
ларини ҳам амалга ошириш
лозим.

Пахта етиштиришдаги асо-
сий агротехник тадбирлар
шулардан иборатдир. Бу тад-
бирлар мавжуд шароитда эр-
таки ва юқори ҳосил етишти-
риш омилидир.

Республикамиз деҳқонла-
ри об-ҳўва қийинчиликларига
жуда кўп бор дучор бў-
лишган. Лекин улар халқи-
мизнинг катта тажрибаси,
фан ва илгор тажриба юту-
қларига таяниб, ҳақиқия го-
ли чиққандар. Ишончимиз
комилки, бу йили шароитда
ҳам улар табиат ниқийлик-
ларини мардонвор ентиб
ўтшади.

А. ИМОМАЛИЕВ,
ВАСХНИЛ академиги.

ГЕНЕРАЛГА ҲАЙКАЛ

Сўнгги йилларда Собир Ра-
ҳимов номи колхоз марка-
зи қиёфаси тубдан ўзгариб,
чирий очиб бермоқда. Яқин-
да колхоз хибонада ўзбек
халқининг сулоли фарзанди,
Совет Иттифоқи Қаҳрамони
Собир Раҳимов хотирасига
ёдгорлик қад қўтарди. Шу-

Т. ЖҲРАЕВ.

ЖАНГОВАР ФАРЗАНДЛАРИМИЗ ҲАЕТИДАН

НАМУНА

Ефрейтор Саид Маҳмадалиев номини хизматдошлари
ҳўрмат билан тилга оладилар. У ўзининг интизомлиги,
меҳнатсеварлиги билан бошқаларга намуна бўлмоқда. Шу
боисдан ҳам С. Маҳмадалиевни бўлим командирини қилиб
тайинлашди. У қисм қўмондонлигининг бу ишончини ҳам
амалда оқламоқда.

Илгор жангчининг хизмат дафтарчасига ёзилган раҳ-
матномалар сони 22 тага етди. У социалистик муособақа
қилиб. Бўлимга жамоат ишларида фаол қатнашмоқда.
Саиди доимо хизматдошларини орасида, стадионда, клубда
ёки кутубхонада учратиб мумкин. У командирларга бў-
лимада тартиб ўрнатишда, кўрғазмалли агитация восита-
ларини тайёрлашда ёрдам бермоқда.

Биз комсомол ташкилоты номидан Саиднинг ота-онаси-
га ана шундай фарзандни тарбиялаганликлари учун мин.
натдорчилик билдирамиз.

С. БОРИСЕНКОВ.

САДОҚАТ

Қизил Байроқли Шимолий Кавказ ҳарбий округи қисм-
ларидан бирида Қаҳрамон Иброҳимжонов хизмат қилмоқ-
да. У танк механик-ҳайдовчиси. Қаҳрамон тиришқоқлиги,
интизомлиги билан экинжаз аъзоларининг ҳўрматини қоз-
онган.

Ўтган йил охирида қўшни қисмда ўқув машқлари бў-
либ ўтди. Механик-ҳайдовчилар асосан ёш, эндигина ўқув
бўлимига келганлар эди. Қисм қўмондонлиги интимоси-
га бинозан энг механик-ҳайдовчилар қаторида Қаҳ-
рамон ўз тажрибасини ёш солдатларга ўргатди. Натижа-
да ўқув машқлари муваффақиятли ўтди.
Илгор солдат қисмининг жамоат ишларида ҳам фаол қат-
нашмоқда. Хизматдошлари уни взвод комсомолларининг
етакчиси қилиб сайлашган. Яқинда Қ. Иброҳимжонов ҳаё-
тида кувончи воқеа рўй берди. Жанговар ва сийёс тай-
ёргарликда эришайтган ютуқлари учун уни II даражали
«Ҳарбий хизматда ўрнат қўрсатгани учун» медалига тав-
сия қилишди.

ҚАМБАРОВ, бўлимга командирини.
ЗОНОР, командирининг сийёс ишлар бўйича
ўринбосари.
БОТОМАЗОВ, партия ташкилоты секретари,
НЕЖЕЛЬСКИЙ, комсомол комитети секретари.

ЯГОНА САФДА

Офицер В. Ф. Коноваленко раҳбарлик қилаётган ҳар-
бий қисмда мамлакатимиздаги 32 миллат вакили ёйма-ёй,
бир оила фарзандларидек хизмат қилмоқда. Уларнинг бар-
часини ягона туғу — бепоя совет Ватанига, ота-бобола-
римизнинг жанговар аъналарига садоқат, қардошларча
дўстлик туғйўлари бирлаштирмоқда. Улар совет халқи-
нинг Буюк Ғалабаси байрамини хизматда янгидан янги
ютуқларга эришган ҳолда кутиб олдилар. Бунда рус фар-
зандлари А. Беляев, Ю. Яркин, А. Путинцев, украин Ян-
гитлари О. Сикорский, В. Корольевич, Р. Надельюк,
В. Борисенко, ўзбек ўғиллари К. Солиқов, А. Сайдахки-
мов, туркман Ч. Ҳожиев, тожик фарзандлари Х. Пирма-
мадов, М. Ҳақимовнинг ҳиссаси катта.

А. ХАУСТОВ.

Шунингдек, командир ўринбосари В. М. Кассехин
оддий солдат А. Узоқов ва О. Мамасолов ҳақ-
қида, оддий солдат Қ. Дармонов механик-ҳайдовчи
У. Бобожоновнинг хизматда эришайтган ютуқлари ҳақида,
оддий солдат К. Шопулов Афғонистонда ўз интернационал
бурчларини адо этиб, ҳозир хизматини она-Ватанимизда наму-
нали ўтатган бир группа солдатлар ҳақида, журналистлар
В. Березин ва В. Куляничкий оддий солдат А. Комилжонов
ва сержант Б. Каримжонов тўғрисида, ҳарбий хизматчи В. Хо-
лодков оддий солдатлар А. Отахонов ва А. Вороновлар ҳақ-
қида бўлимга командирининг ўринбосари В. Дворников од-
дий солдатлар Ҳасан ва Ҳўсан Мўйиновлар ҳақида, сийёс
ходим И. Довганец оддий солдат Д. Расулев ҳарбий хиз-
мат тартиб-қондаларига етарли ривоз этмаётганини ҳақида
ҳам хат-хабарлар

Таниқли адиб Муимтоз Мухамедов 80 ёшга тўлди. Ўзбекистон қаламига мансуб бўлган жуда кўп ҳажвийлар, ҳикоялар тўпламлари, пьесалар, катта ҳажмидаги асарлар, ёзилган коммунистик руҳда тарбияланган шунингдек, ҳикоялар, М. Мухамедов Ўлут Ватан уруши иштирокчиси, фронт газетасининг ҳарбий мухбири бўлган. Адибнинг муқаббаси билан таъриқлаб, қўйида унинг фронт йиллари хотираларидан айрим лаҳзаларни эътиборингизга ҳавола қиламиз.

1943 йил. Август... Бу сана қирқ йилдики, қувваий ҳофизамда муҳридан қолган... Гитлерчилар Германияси нисбатан катта бўлмаган Курск ёнида Ўзг ҳужумга ўтиб, ўзининг зил кетган қўшинлари ишларини ўнлаш ниятида Қизил Армияга қарши куч тўплади. Орел, Курск ва Белгород бўлағаларида шиддатли жанглар олиб боришга тайёргарлик кўрарди.

Мана шу жанг-жадал бошлангич олдидан Москвага командировкага кетиш ҳақида буйруқ олдм.

Москва... Шахри азимга ҳайратомуз тикиламан. Кўчалар, уйлар, катта-кичик бинолар қоронғиланган. Уринган-суринган таксилар, қора лакли «эмка»лар, юк ортнлган ҳарбий машиналар у ёқдан бу ёққа гиниллаб ўтиб турибди.

Вақт эса тизга. Командиримиз Ануфриев айтгандай солдатчилик... интернационалист жангчилар орасида агитация ва пропаганда ишларини олиб бориш юзасидан Совет Армияси Бош Сийёси Воҳрамаис томонидан қаҳирланган семинар кенгаш бошлангач деб турибди.

Семинарда деярли ҳамма фронтлардан келган офицерлар, старшина ва сержантлар иштирок этишарди. Қўмилластик Ватанимизнинг фарзандлари қаторида бизнинг ҳам ҳамшаҳарларимиз бор: старший лейтенант Раҳим Қориев (Ўзбекистон театр арбоблари жамаиати аъзоси), капитан Ориф Абзалов (Тошкент область Оржоникидзе райони яқинида коммунистик собор раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони), майор Ахром Мухторов (кишлоқ хўжалик фанлари кандидати, пенсионер), подполковник Сирожиддин Нуритдинов (мархум), майор Салоҳиддинов (Ўзбекистон Компартияси Тарих институти илмий ходими), капитан Исломов (алоҳа институти ўқитувчиси, фан кандидати) ва бошқалар.

Семинар қатнашчиларидан бир гуруҳини 1943 йил, 4 август кунини давлат оқсоқли Михаил Иванович Калинин қабул қилди. Мен Михаил Ивановични илк бор боладик чоғларим 1924 йил Тошкентда, Эски Жувада ўтказилган митингга қўрилган. Ушанда Ўзбекистон Шўролар ҳукумати ва Ўзбекистон халқи номидан Республика Комиссарлар Советининг раиси Фархуллоҳ Хўжаев таъриқлаб, елкасига банорас тўн ёлганди.

Мана, орадан неча йиллар ўтибдики, Михаил Иванович Калинин ҳамон ўша-ўша бир тутам чўқри соқолдан, илти сал туртиб оққан, ўзининг гап-сўзлари билан ҳаммаимизни ром этарди. У одамлар билан яхши муомала ва мулоқотда бўлишни семинар қатнашчилари олдида муҳим рафица қилиб қўйди. Фронтчи ёзувчилар ва журналистларини жанговар очери, публицистик мақолалар ва оператив лавҳалар ёзишга ундади, уларга ҳарбий семинар-кенгашдан

олган сабоқларини жангларда қўллаш аҳамиятини тушунтирди. Ғалаба муқаррарлигини ишонч билан таъкидлади...

Кремдан чиқдик. Ниҳоят Академия биноси болконларидан кўриниб турайдиган Маяковскийнинг салобатли ҳайкалида. Ўтоқ...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

пак чалиб қичқирди...

Яна радиоҳабарот янгради: «...Подполковник Ануфриев командир бўлган ўқчи полк жангчилари душман истеҳкомларини қилчиларини қилди, Орел шаҳри бўсағаларидан қичиб олдилар...»

Диктор сўзини тугатар тугатмас қимдир баралла «яшавор, ўғлим» деб юборди ёнимда турган чол.

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

— Ҳўлингиз ким, амаки? — шошилиб сўрадик.

— Ия, билмасизларми ҳали? Полк командири Ануфриев, — деди.

— Ануфриев? — Худди ўзгизини! Ҳо...

монларни сийлади. Жангчилар шанига қадаҳ қўтарди.

Зиёфатдан кейин генерал Собир Раҳимов мени ваколатхонанинг туртинчи қаватида меҳмонхонага таклиф қилди. Бу ерда қаддонни полковник Абдуқодир Маликов билан турар экан. Мен ҳам уларнинг даврасига қўшилиб олдм. Генерал Тошкентдан яқинда қайтганини эрта-инди фронтга жўнаб кетишини айтди.

Эртасига мени Академия бошлиғи полковник Қасимов ҳузурига қаҳирноб қолди. Учиб бордим.

— Кечадан бери қидираман сизни, бормисиз? — Пол...

Телефон трубкасини жойига қўйган генерал-лейтенант сўз орасида ўрта осёнликлар чойга ўч бўлишди. Тўғрими шу? — деб сўради.

— Тўппа-тўғри, ўртоқ генерал-лейтенант, — дедим. Ўзим командир бўлган батареяда бўлган бир воқеани ҳикоя қилиб бердим. Қаттиқ жанглардан сўнг, менинг батареямни мудофаа маррасига олиб чиқилди. Қўшиннинг биринчи артиллерия қисмига бошлиғи майор Аксеев ошхона олдидан ўтиб қолган экан, постда турган ўзбек жангчиларидан бири рус тилида:

— Товариш майор, чойлар тайёр! — дей рапорт берипти.

Қовоғидан қор ёрилган майор, шоша-пиша ҳузуримга келиб «ошхонадаги соқини жазола, у мени қўриб қандайдир, қоядош гаплар билан ҳақорат қилди» деб қолди. Ҳайрон бўлиб шу заҳотиёқ жангчининг қаҳқирим да «ўртоқ майорга нима дединг?» деб сўрадим. Юқориди икки мисрани қайтарди. Мен уни майорга таржима қилиб бердим. Майор шунда ҳам бўш келмади.

«Чойдан бошқа оват ҳам бор-ку» деди. Мен унга бизнинг мамлакатимизни қишлоқ чой, ҳар қандай иссиқ овқатдан ҳам аъло. Бир қўл-қўл кўк ёни памил чой ича эс-ҳуши жойига келадди, битта гитлерчининг ўрнига туртганини ер тишлатилади, дедим. «Ундай бўлса, жангчиларга кўпроқ чой берайлик» — деб майор хоҳоллаб қолди.

Жавобим генерал-лейтенантга маъқул бўлдики, йўқми, билмадим. Йўғон бармоқлари билан олтин кўз ойягини ушлаб ўриндан турди. Рўпарамга келиб: «Брянск фронти сийёси бошчаро бошлиғи генерал-майор Пигуровга» деган конвертнинг қўлигига берди.

Таъриқлашдан, семинар тугаши билан ўз қисминизга жўнайсиз, аммо у ерда командирликка истефоси берайсиз, ҳа, сиз шу бугундан бошлаб, фронт газетасининг ҳарбий мухбири ҳисобланасиз...

Хотира дафтаримдаги белгилар ичиди мустаҳкам ўрнашиб қолган маъмур сана кечмишлари, қолганларини бир четдан илти тизса, ҳали-бери адо бўлмади. Ленин мен «ҳарбий мухбир»да тилга киргизган, қорғога ўралаган лаҳзалар жузъий вақт ичидида воқеаларнинг на чулғаб олган холос. Ўнг муҳими, улар оёқини, тинчлик қуларда ҳам «хуш» ёр бўлишган, одамлар!» дегандек урушнинг машғум башарасини ҳамма вақт эс-лаб туради!

Ярим кечада мен ётган хонанинг ёниги тақиллади. Шоша-пиша оқдим. Генерал лейтенант қабулга боришим кераклигини айтди. У ҳарбий зарурат юзасидан қабул соатини тезлатган бўлса керак. У ерга нима масалада қаҳирлиларини бошлаб борушдан сўраган эдим.

«Ҳарбий сир» деб мийғириб қолди, «қирғанда биласиз» деб қўйди. Мен кабинетга кирганда генерал-лейтенант

Шербаков! Бу фамилия менга жуда таниш. Бу одам ВКП (б) Марказий Комитети президиумининг аъзоси, ВКП (б) Марказий Комитети секретари ва СССР Мудофаа министрлиги Сийёси ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Кечга томон Шербаковнинг ҳузурига бордик. Аммо кириш имконияти бўлмади. Эрталаб, Марказий Қизил Армия уйда қабул қилишни айтиб, бугунча дам олсин деди. Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақдордан ўзимни ишлар бош қармасининг бошлиғи лавозимдаги раҳ-бар эди.

Ҳақ